

HUSZONNEGYEDIK ÉNEK HEKTÓR KIVÁLTÁSA (részlet)

Az istenek rosszallják, hogy Akhilleusz megcsúfolta Hektór testét. Zeusz felszólítja Thetiszt, hogy csitítsa fiát, Iriszt pedig Priamoszhoz küldi. Meghagyja az öregnek, hogy menjen az akhájokhoz ajándékokkal fiát kiváltani. Hermész segít neki, láthatatlanná teszi, hogy sértetlenül eljuthasson Akhilleuszhoz. Priamosz könyörög Akhilleusznak, aki megenyhül, s megparancsolja, hogy mosdassák meg, öltöztetessék fel Hektór testét, s készítsenek lakomát. Megfogadják, hogy míg tart a temetés és a gyász, szüneteltetik a harcot. Kilencnap előkészület után gyújtották meg a máglyát, az elhamvadt Hektór maradványait pedig örök nyugalomra helyezték.

Mint amikor tömör átok csap le a férfira, otthon embert ölve ki más község földjére szökött; dús házba, s a ránézőt elfogja a szörnyű csodálat: így bámult Akhilleusz meglátva az isteni aggot; és ugyanígy bámult, egymásra tekintve, a többi; **míg Priamosz hozzá könyörögue ilyen szavakat szólt:** "Isteni hős, Akhilleusz, **emlékezz édesapádra:** éltes, akár én, és a nehéz aggkor küszöbén áll. S tán őt is gyötörik, támadják, kik körülötte laknak, s nincs, ki a vést elháríthassa fejről; és lásd: ő mégis, meghallva, hogy élsz, a szívében örvend, és mindennap bízza reméli, hogy újra látja szerette-fiát, aki Trója alól hazaindul; míg én legnyomorultabb, sok dáliás fiu apja voltam Trójában; s közülük tán egy se maradt meg. Ötven gyermekem élt az akháj seregek közeledtén; és egy híján húsz született nekem egy anyaméhből, míg palotámnak több más asszonya szülte a többit. Harcos Arész oldotta meg annyinak eddig a térdét; és ki egyetlen volt nekem, óvta a többit, a várost, azt te megölted nemrég, míg harcolt a hazáért, Hektórt: érte kerültem most az akhái hajókhoz végtelenül sok ajándékkal megváltani tőled. Tiszteld isteneinket, Akhilleusz, és könyörülj meg emlékezve apádra: de szánandóbb vagyok annál, vállalom azt, amit ember nem tett eddig a földön: **gyermekeim megölje felé emelem karom esdve.**" Szólt; s zokogásvágy kélt most apja miatt Akhilleuszban; fogta kezét, s gyengéden odébbtaszította az aggot. S emlékezve, egyik Hektórra, a férfiolőre, sírt hevesen, fetrengve Akhilleusz lábai mellett; míg Akhilleusz a saját apját keseregve siratta s közben Patrokloszt: fölverte nyögésük a házat. És hogy az isteni hős Akhilleusz eltelt siralommal, és ez a vágy elhagyta a tagjait és a szívét is, fölkelt székéről tüstént, **főlemelte az aggot, kézen fogva s az ősz hajon, ősz állon könyörülve;** és őt megszólítva ekép, szárnyas szavakat szólt: "Jaj, te szegény, mily sok gyötrelmet túrt el a lelked. **Hogy mertél egyedül közeledni akhái hajókhoz,** színe elé annak, ki olyan sok nagyszerű sarjad öltem már le idáig; tán vasból van a szíved? Most hát ülj le a székre; s a fájdalmat, mi szívémben van, hagyjuk szunnyadni, akárhogy sujt is a bánat: mert a fagyos zokogás nem használ semmit a földön. Isteneink a szegény múlt embernek eképen szöttek bús létet, míg őket a gond sose gyöttri. Mert hisz Zeusz küszöbén két hordó áll, tele rosszal duzzad az egyik, a másikban van a jó, amit ő ad. Van, kinek összevegyítve ad onnan a mennyköves isten, akkor az egyszer a rosszba kerül, másszor meg a jóba; s van, kinek ő csak gyászosat oszt, szidalomra jelöl ki: s ezt nyomorult éhség hajszoja az isteni földön,

istenek és a halandók nem becsülik, csavarog csak. Lám, Péleusznak is így adták gyönyörű adományuk isteneink, születésétől: sok nagyszerű kincssel tűnt ki a népek közt, fejedelme a mürmidonoknak, s istennőt küldtek hozzá feleségül a földre: csakhogy az isten néki is osztott rosszat: a háza nem telt meg fejedelmi utóddal, sok gyerekével: egyetlen, kora-elhullásra jelölt fia lett csak; s lám, nem is ápolom őt, aki vénül: messze hazától Trója alatt téged szomorítottak a gyermekeiddel. S rólad, öreg, hallom, szintén sok kincs ura voltál, merre Makarnak székhelye, Lesbosz terjed a vízben, és befelé Phrügié s a hatalmas Helléspontosz, első voltál ott fiaiddal, nagy vagyonoddal. Csakhogy utána ilyen bajt hoztak az égilakók rád: várad alatt sose szűnnek a harcok, az emberölések; túrd el, a lelkedben ne kívánj keseregni hiába, mert fiadért gyötörödvé amúgy sem lesz soha hasznod, nem támasztod föl, de előbb még más baj is érhet." Erre az isteni agg Priamosz neki válaszul így szólt: "Zeusz-táplálta király, sose ültess székre, ameddig sátradbán Hektór temetetlen fekszik: azonnal **add ki nekem, hogy láthassam; s te fogadd el a gazdag díjat, amit hoztam, s váljék örömödre;** kerülhess újra hazád földjére, mivel te előbb könyörültél életemen s hagytad, hogy lássam a nap sugarát még." Görbén fölfele nézve **felelt gyorslábú Akhilleusz:** "**Már ne gyötörj, te öreg: mert hisz szándékom amúgy is, hogy kiadom Hektórt; hozzám Zeusz hírnöke jött el, édesanyám, aki szült, lánysarja a tengeri vénnek;** s rólad is észreveszem, Priamosz, nincs titkod előttem, hogy **valamely isten vezetett az akhái hajókhoz; földi halandó nem merné,** a nagyon fiatal sem, ezt, rejtőzni az örök elől sem tudna, kapunknak závarát sem tudná egykönnyen fölemelni. **Hát ne kavard fel még inkább gyászomban a lelkem, mert tán téged sem kíméllek** sátram ölében, bárha könyörgő vagy; s még vétek Zeusz szava ellen."

Így szólt ő; megijedt az öreg, s hajlott a szavára, **Péleidész meg a házból tört ki,** akár az oroszlán; nem maga ment egyedül: két fegyvertársa követte, Alkimosz és hős Automedón; Patroklosz eleste óta Akhilleusz legjobban kedvelte e kettőt. Ők az igától ösvért és paripákat eloldtak, s agg Priamosz hírnök-követőjét is bevezették, és le is ültették; **s hordták be a síma székéről végtelenül nagy váltságát ama hektori főnek.** Jól szótt inget két köpenyeggel hagytak azonban, hogy velük betakarva vitesse honába a holtat. **S hívta a szolgálókat, mosni, bekenni a testet, arrébb tőle, nehogy Priamosz láthassa a sarját: mert fájó szíve tán fékezni se tudja haragját, látva fiát, s Akhilleusznak kedves szíve fölindul, s még Zeusz rendeletét megsérti, megölve az aggot.** Megmosták, s megkenve a lányok olajjal a testét, inget is adtak rá, köribe meg drága palástot, majd maga hős Akhilleusz fölemelte, s a gyászkeretre tette, s a társak emelték véle a síma székére. Följajdult azután, a nevéen szólítva barátját: "**Meg ne neheztelj rám, Patroklosz, hogyha talán még Hádésznál is hallod a hírt, hogy az isteni Hektórt apjának kiadom: mert nem méltatlan a váltság: s abból is részeltetlek majd, úgy, ahogy illik.**"